ÖNLEM VE TEŞVİKLER KÜRESEL İFLASLARI 2021'E ÖTELEDİ

Covid-19'un etkilerini azaltmak için ülke yönetimlerinin açıkladığı önlem ve teşvikler, şirket iflaslarını teknik olarak engelledi. İflasların gelecek yıl dünya genelinde yüzde 35 artması öngörülüyor.

COVID -19
EKONOMİ

Dünyada hükümetlerin açıkladığı Covid-19 önlem ve teşvikleri, iflasları teknik olarak engellerken, 2021'de bu yıldan çok daha fazla iflasın yaşanması bekleniyor.

Euler Hermes'in yayınladığı "Covid-19 saatli bir iflas bombası yaratıyor" başlıklı raporunda iflasların gelecek yıl dünya genelinde yüzde 35 artması öngörülüyor. Raporda 2021 yılında bölgelere göre öngörülen artışlar (2019 yılına göre) ise şöyle: ABD'de yüzde 57, Brezilya'da yüzde 45, Çin'de yüzde 40, İngiltere'de yüzde 43, İspanya'da yüzde 41, İtalya'da yüzde 27, Belçika'da yüzde 26 ve Fransa'da yüzde 25. Raporda Türkiye için öngörülen iflas artışı ise yüzde 31.

Uluslararası Finans Enstitüsü'nün (IIF) verilerine göre de dünya genelinde iflaslar bu yıl geçen yıla göre düşüş kaydetti. Axios'un IIF verilerinden derlediği analizinde, Covid-19 önlemlerinin iflasları nasıl teknik olarak engellediğine ve bir iflas krizini ötelediğine dikkat çekiliyor.

Verilere göre özellikle Fransa, Güney Kore, Singapur, Danimarka ve Belçika'da önlemler bu yıl Ağustos 2020 itibarıyla gerçekleşen iflas sayısını yüzde 30 ila 44 azalttı. Gelişmiş ülkeler arasında ABD ve İsveç'te iflaslar sırasıyla yüzde 2 ve 5 artarken, Türkiye'de alınan önlemlere rağmen iflasların yüzde 9 arttığına dikkat çekiliyor.

Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) da yayımladığı "Zombi Şirketler: Anatomisi ve Yaşam Döngüsü" başlıklı raporunda, 1980'li yıllarda toplamdaki payı yüzde 4 olan zombi şirketlerin oranının 2017 yılına gelindiğinde yüzde 15'e yükseldiğini vurguluyor. Zombi şirketler, BIS'in raporundaki ifadelerle "Daha küçük, daha verimsiz, daha borçlu, fiziksel ve gayri maddi sermayeye daha az yatırım yapan şirketler olarak değerlendiriliyor."

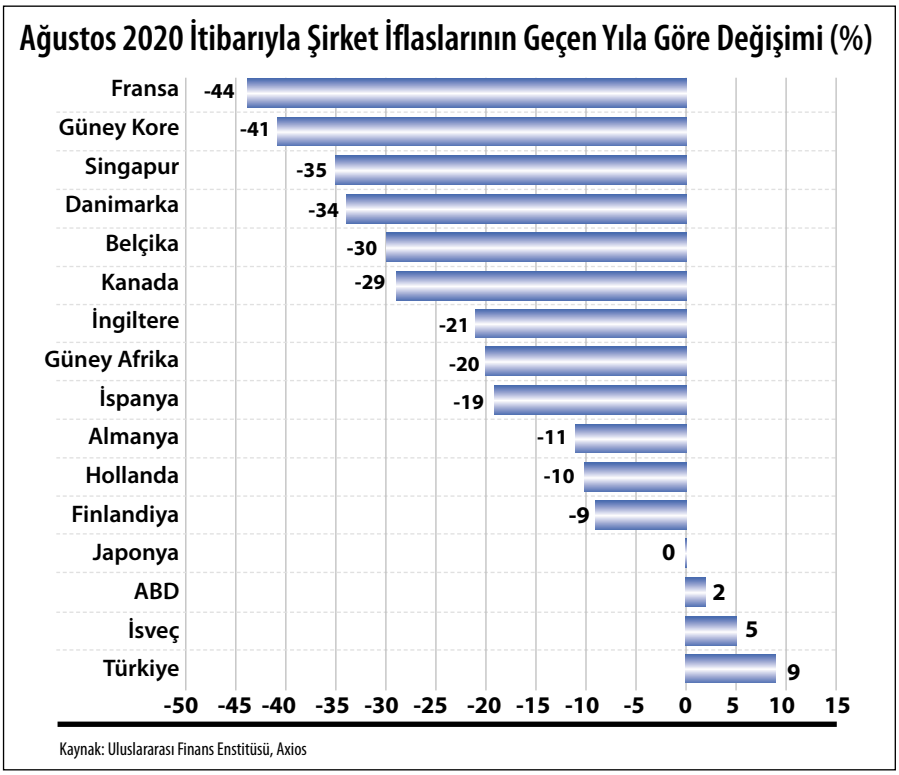
Hangi şirketler yıllarca kötü performans sergiliyor?

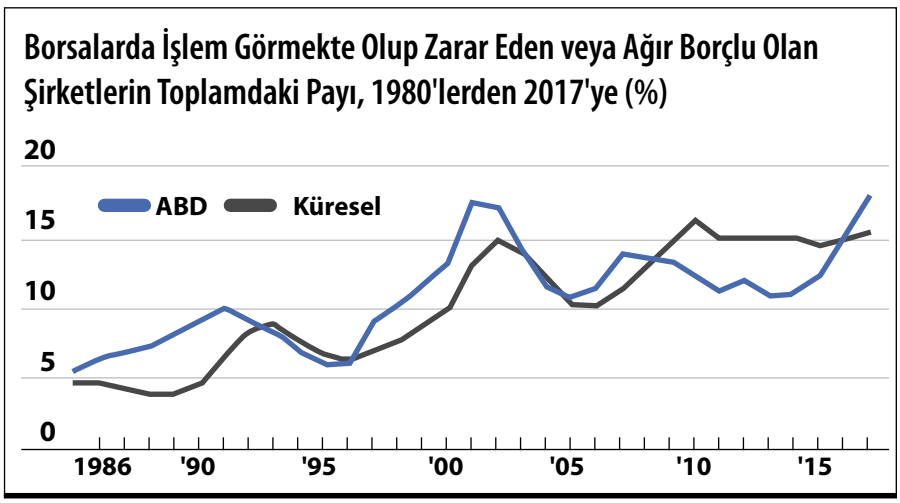
Bu şirketlerin performansının zombileşmeden önce de yıllarca kötü performans sergilediğine dikkat çekilen raporda "Zamanla zombi şirketlerin yüzde 25'i pazardan siliniyor, yüzde 60'ı zombi statüsünden çıkıyor. Ancak iyileşmiş görünen zombi şirketler sağlıklı şirketlere göre kötü performans göstermeye devam ediyor ve sağlıklı şirketlere göre tekrar zombi olma ihtimalleri de çok daha yüksek" değerlendirmesi yapılıyor. BIS'in özellikle vurguladığı konu ise Covid-19 pandemisinden çıkışta daha fazla zombi şirketin, daha yavaş ve verimsiz bir iyileşme getirecek olması.

S&P Global ise ABD'ye özel analizinde zombilerin üç yıldır artışta olduğunu ve her beş şirketten birinin zombi olduğunu belirtiyor. Analize göre ABD'de iflaslar (kamu şirketlerinde borcu en az 2 milyon dolar, özel şirketlerde borcu en az 10 milyon dolar olan şirketler) 4 Ekim itibarıyla 500'ü geçerek 2010'dan bu yana en yüksek düzeye geldi. İflas skoru olarak da bilinen Altman-Z-Skoru'nu bulan Edward I. Altman, 1 milyar dolardan fazla borcu olan en az 66 ABD'li şirketin bu yıl iflas etmesini bekliyor. 2009 krizinde bu rakam 49'du. Altman'a göre 100 milyon dolardan fazla borcu bulunan en az 192 şirket de iflas edecek. 2009 yılında bu kategoride iflas sayısı 242'ydi.

Zombi şirket nasıl anlaşılıyor?

Varlık yönetimi şirketi Principal Global, Barrons'daki bir analize göre bir şirketin

zombi olup olmadığının nasıl anlaşılacağına dair şöyle bir kılavuz sunuyor: Bir önceki yılın EBITDA'sı ile faiz masraflarını iki kez karşılayamıyorsa, özkaynak karlılığı ve özkaynak maliyeti arasındaki makas yüzde 4'ün üzerindeyse, son bir yıllık satış büyümesi ve son üç yıllık ortalama satış büyümesi yüzde 3'ün altındaysa, likidite-ödeme gücü-kârlılık ölçütü olan Altman-Z-Skoru 1.8'in altındaysa, şirket zombi olarak tanımlanabilir.

DÜNYA BANKASI: BORÇ YÜKÜ REKOR SEVİYEYE ULAŞTI

Dünya Bankası, ülkelerin kamu ve özel sektöre olan borçları ile gelecek yıla kadar yapmaları beklenen borç ödemelerine ilişkin bilgilerin yer aldığı Uluslararası Borç İstatistikleri 2021 raporunu yayımladı.

Raporda, daha fazla borç şeffaflığına duyulan acil ihtiyaca yanıt olarak, raporun yaklaşık 70 yıllık tarihinde dış borç hakkında her zamankinden daha ayrıntılı ve daha ayrıştırılmış veriler sunduğu belirtildi. Covid-19 salgınının başlangıcından önce kamu borcu seviyelerinin halihazırda arttığı anımsatılan raporda, bu durumun özellikle dünyanın en yoksul ülkelerinin çoğunda endişe kaynağı olduğu aktarıldı.

Raporda, G20'nin Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu'nun çağrısına yanıt vererek, Covid-19 salgınından etkilenen en yoksul 73 ülkeye yardımcı olmak amacıyla Nisan ayında Borç Servisini Askıya Alma Girişimi'ni onayladığı hatırlatıldı.

Dünya Bankası'nın raporunda, Borç Servisini Askıya Alma Girişimi kapsamındaki ülkelerin toplam dış borcunun 2019'da bir önceki yıla göre yüzde 9.5 artarak 744 milyar dolara yükseldiği kaydedildi. Raporda, Covid-19 salgınının tetiklediği artan borç krizi riskini ortadan kaldırmak için hem kreditörlerin hem de borçluların iş birliği yapmasına acil ihtiyaç olduğu vurgulandı.

Bu ülkelerin borç birikim hızının aynı dönemde diğer düşük ve orta gelirli ülkelerin oranının neredeyse iki katı olduğu belirtilen raporda, Borç Servisini Askıya Alma Girişimi'nde bulunan ülkelerin çoğunluğunun G-20 ülkelerinden oluşan resmi ikili kreditörlere olan borç stokunun geçen yıl 178 milyar dolara ulaştığı ve düşük ve orta gelirli ülkelere uzun vadeli net borç akışlarının yüzde 17'sini oluşturduğu aktarıldı.

Raporda, en büyük kreditör olan Çin'in, 2013'te yüzde 45 olan G-20 ülkelerine borçlu olunan birleşik borç payının 2019'un sonunda yüzde 63'e yükseldiği, aynı dönemde G-20'nin en büyük ikinci kreditörü olan Japonya'nın payının yüzde 15'te kaldığı kaydedildi. Dünya Bankası Başkanı David Malpass, rapora ilişkin yaptığı açıklamada, uzun vadeli borç sürdürülebilirliğinin sağlanmasının dünyanın borç ve yatırım şeffaflığına yönelik yaklaşımında büyük ölçekli bir değişikliğe bağlı olacağını belirtti. En yoksul ülkelerdeki insanların karşı karşıya olduğu borç kriziyle mücadele için çok daha kapsamlı bir yaklaşımın zamanı geldiğine işaret eden Malpass, bunun borç servisinin askıya alınmasının yanı sıra borç stokunun azaltılması ve borç yeniden yapılandırmasının hızlandırılması gibi daha kapsamlı çabaları içeren, daha fazla borç şeffaflığına dayanan bir yöntem olduğunu ifade etti.

"150 milyon kişi yoksulluk sınırının altına düşebilir"

Bu arada Dünya Bankası Başkanı David Malpass, Alman ekonomi gazetesi Handelsblatt'a verdiği röportajda ise gelişmekte olan bazı ülkelerin Covid-19'un sebep

olduğu ekonomik resesyon nedeniyle daha zayıf büyüme ve finansal zorluklarla mücadele içinde olduğunu belirtti.

Covid-19 salgınının en fakir ülkelerde bir borç krizini tetikleyebileceği uyarısında bulunan Malpass, "Bazı ülkelerin aldıkları borcu ödeyemedikleri aşikardır. Bu nedenle borç seviyesini de düşürmeliyiz. Buna borç erteleme veya iptali denebilir. Yatırımcılar, borç iptalini de içerebilecek bir tür hafifletme sağlamaya hazır olmalıdır" ifadelerini kullandı.

Malpass, 1990'lı yıllarda yüksek borçlu ülkeler için oluşturulan "Ağır Borç Yükü Altında Bulunan Yoksul Ülkelerin Borçlarını Hafifletme Girişimi" çerçevesinde de benzer adımlar atıldığını hatırlattı.

David Malpass, özel bankalar ve yatırım fonlarının, Covid-19'un etkisiyle mücadele eden ülkelerin borçları ile ilgili yeterince girişimde bulunmadığını aktararak, "Beni hayal kırıklığına uğrattılar. Ayrıca, bazı büyük Çinli kredi kuruluşları da yeterince müdahil olmalıdır" değerlendirmesinde bulundu.

Covid-19'un yoksulluğa karşı elde edilen bazı başarıları baltaladığını belirten Malpass, dünyada gelecek yıla kadar 150 milyon kişinin yeniden yoksulluk sınırının altına düşebileceği uyarısı yaptı.

Asya ekonomileri 'üçlü şok' yaşıyor

Dünya Bankası, Çin'in de içinde bulunduğu Doğu Asya ve Pasifik Bölgesi'ne özel yayınladığı raporunda bölge ekonomilerinin Covid-19 nedeniyle üçlü bir şok yaşayacağını ve bölgede 53 yılın en yavaş büyümesini kaydedeceğini öngördü.

Washington merkezli kuruluş, pandeminin kendisi, tecrit önlemlerinin ekonomik etkisi ve krizin neden olduğu küresel resesyonun bölgeye etkilerini "Pandemik Üçlü Şok Bölge Ekonomilerini Vuruyor" ifadeleriyle vurguladı. Pandemiyi kontrol altına alma çabalarının ekonomik faliyetleri ciddi şekilde sekteye uğrattığına vurgu yapılan raporda "Bu yurt içi zorluklar, pandeminin tetiklediği küresel resesyonla birleşti. Bu da ticaret ve turizme bağımlı Doğu Asya ve Pasifik ekonomilerini sert vurdu" değerlendirmesi yapıldı.

'Önlemlerden İyileşmeye' isimli 2020 Ekonomik Güncelleme raporunda bölgedeki ülkelerin pandeminin ekonomik ve finansal etkileriyle mücadele etmek için gelir yaratacak mali reformlar gerçekleştirmek zorunda kalabileceği öngörülüyor. Rapor sosyal koruma programlarının da bölge ülkelerindeki işçilerin ekonomiye tekrar entegre olmasını destekleyebileceğini söylüyor. Düzgün işleyen sosyal koruma programları ve iyi uygulama alt yapıları olan ülkelerin pandemi sürecinde daha hızlı yükselebildiği vurgulanıyor.

Bölgenin benzeri görülmemiş bazı zorluklarla karşı karşıya olduğunu belirten Dünya Bankası EAP Başkan Yardımcısı Victoria Kwakwa, "Ama test ve takip kapasitelerine yatırım yapmak, yoksulu ve gayri resmi sektörü kapsayacak sosyal programları sürekli genişletmek gibi bu zorlukları yumuşatacak akıllı politikalar da var" değerlendirmesini yapıyor.

Yoksul sayısı 38 milyon artacak

Dünya Bankası raporunda Çin'in 2020'nin ilk yarısında yüzde 1.8 daraldığını ve bölge genelinde toplam çıktının yüzde 4.0 daraldığını belirterek, Covid-19'un bölge ekonomilerinde 20 yıl sonra ilk kez yoksulluğu artıracağını, (2011 satın alma paritesine göre) günde 5.5 dolar gelire denk gelen yoksulluk sınırının altında yaşayan nüfusun 2020'de 38 milyon artacağını öngörüyor. Banka, bu 38 milyonun 33 milyonunun kriz olmasaydı yoksulluktan kurtulmuş olacağını söylüyor.

Ülkeler Covid-19'a karşı neler yapmalı?

- **Akıllı tecrit kapasitesi inşa edin:** Test, takip ve izolasyon alt yapılarına yatırım yapın. Örneğin, öncü araştırmalar semptomsuz insanlara da Covid-19 testlerinin yapılmasının vakaları her ay yüzde 10 düşürebildiğine işaret ediyor.

- **Mali reformlar yapın:** Bütçeyi rahatlatacak bu tür reformlar kamu yatırımlarından feragat etmeden daha fazla harcama yapabilmenizi sağlar. KDV gibi dolaylı vergilere daha fazla bel bağlanması, bazı bölge ülkelerinde bu oran yüzde 50'nin üzerinde, tüketimin azaldığı krizlerde devlet gelirlerini ciddi oranda düşürür (Türkiye'de yüzde 70'e yakın olan dolaylı vergilerin payı Avru-

pa'da yüzde 35 civarında. Dolaylı vergilerin payının yüksek olması, o ülkenin vergi sisteminin adil olmadığı şeklinde değerlendiriliyor).

- **Zorla kazanılmış mali tutumluluk itibarını koruyun:** EAP ekonomilerinde merkez bankaları finansman açığını yurtiçi borçlanmayla karşılıyor ancak bazı hükümetler merkez bankalarına devlet tahvili aldırmaya çalışıyor. Bu adımlar belirli bir sınırı geçtiğinde merkez bankalarının bağımsızlığına ve enflasyonu kontrol yetkinliğine gölge düşürür.

- **Sosyal koruma programlarını genişletin:** Bu programların üç önemli faydası var; krizin etkilerini hafifletir, işçilerin ekonomiye tekrar entegre olmasına yardımcı olur ve insan sermayesini uzun vadeli yaralar almaktan korur.

- **Akıllı eğitim stratejileri geliştirin:** Hijyen, sosyal mesafe ve yeniden kayıt gibi akıllı eğitim stratejileri, öğretmen, öğrenci ve ailelerini korur. Covid-19 nedeniyle yaşanan okul kapatmaları EAP ülkelerindeki bir eğitim yılının yüzde 70'inin kaybıyla sonuçlanabilir. Bunun sonucunda da ortalama bir öğrencinin çalışma hayatı boyunca elde ettiği gelir her yıl yüzde 4 düşebilir.

- **Şirketleri destekleyin:** İflasları ve işsizliği engellemek için şirketleri destekleyin. Birçok EAP hükümeti şirketlere verdiği destekleri genişletti ancak anket yapılan bazı ülkelerde şirketle rdesteğe erişim yüzde 10 ila 20 arasında. Teşvik ve desteklerin olabildiğince şeffaf ve objektif kriterlerle dağıtılmasını sağlayın ve adaletsiz bir dağılıma engel olmak için gözlemlenebilir makro ekonomik göstergelerle bağlantısını kurun.

- **Ticaret reformlarını derinleştirin:** Kriz küresel ticaretteki dört trendi hızlandırıyor; iyileşmenin daha erken başlaması nedeniyle küreselleşmeden bölgeselleşme kayış, küresel değer zincirlerinin Çin'den çıkışı, dijitalleşmenin hizmetleşmeyi hızlandırması, kendi kendine yetme arzusu ile gelen korumacılık. Bölge hükümetleri özellikle finans, ulaşım ve iletişim gibi hala korunan hizmet sektörlerinde ticaret reformlarını derinleştirmeli. Çin, ABD ile yaptığı ikili ticaret anlaşmasındaki tercihlerini tüm ülkelere genişletebildiği takdirde hem kendi GSYH'sine hem de bölgeninkine 0.5 puan daha ekleyebilir.

DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ: TİCARET HACMİ YÜZDE 9.2 DÜŞECEK

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) yıllık küresel ticaret hacmi daralma öngörüsünün yüzde 12.9 düzeyinde yüzde 9.2 düzeyine çekildiğini açıkladı. DTÖ 2021 yılı toparlanma öngörüsünü de aşağı yönlü revize ederek Covid-19 döneminin altında olan yüzde 7.2'ye çekti.

DTÖ'nün küresel gayri safi yurt içi hasıla öngörüsü ise 2020 yılı için yüzde 4.8 daralma, ardından yüzde 4.9 büyüme oldu.

Risklerin hala aşağı yönlü olduğunu hatırlatan DTÖ, etkisi uzun sürede hissedileceği için, Covid-19 aşısı ile ilgili haberleri kısmen olumlu olarak görüldüğünü ifade etti.

IMF: FİNANSAL İSTİKRAR ENDİŞELERİ YOĞUNLAŞIYOR

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF), "Toparlanmaya Köprü" başlığıyla yayımladığı Küresel Finansal İstikrar Raporu'nun Ekim 2020 sayısında, küresel sağlık kriziyle karşı karşıya kalan politika yapıcıların insanları, ekonomiyi ve finansal sistemi korumak için olağanüstü önlemler aldığı anımsatıldı.

Toparlanma beklentilerinin belirsizliğini koruduğuna işaret edilen raporda, söz konusu beklentilerin güvenilebilir bir Covid-19 tedavisi ve aşısının bulunmasına bağlığı olacağı aktarıldı. Raporda, birçok ülkenin bu krize bazı sektörlerde önceden olan kırılganlıklarla girdiği belirtilerek, bu kırılganlıkların arttığına dikkat çekildi.

Küresel finansal koşulların, Haziran'dan bu yana devam eden politika desteği sayesinde uyumlu olmayı sürdürdüğü aktarılan raporda, gelişmiş ekonomilerde düşük faiz oranları ve risk varlığı piyasalarındaki toparlanmanın finansal koşullarda daha fazla rahatlamayı desteklemeye devam ettiğine işaret edildi. Raporda, aynı dönemde

Çin hariç gelişmekte olan piyasalarda da finansal koşulların genel olarak hafiflediği belirtilerek, Çin'de finansal koşulların genel olarak istikrarlı seyrettiği ifade edildi.

IMF'nin raporunda, "Yakın vadeli küresel finansal istikrar riskleri şimdilik kontrol altına alındı. Benzeri görülmemiş ve zamanlı politika müdahalesi, toparlanma için bir köprü oluşturarak ekonomiye kredi akışının sürdürülmesine ve olumsuz makro-finansal geri bildirim döngülerinden kaçınılmasına yardımcı oldu" değerlendirmesine yer verildi.

Bazı ülkelerde finansal istikrar endişelerinin yoğunlaştığına vurgu yapılan raporda, firmaların nakit açıklarıyla baş etmek için daha çok borç alması ve ekonomiyi desteklemek için mali açıkların genişlemesiyle kırılganlıkların finansal olmayan kurumsal sektörlerde arttığı belirtildi.

Raporda, kriz ilerledikçe, kurumsal likidite baskılarının özellikle de toparlanma gecikirse iflaslara dönüşebileceği, temerrütlerin geleceğinin devam eden politika desteğinin kapsamı ve toparlanma hızıyla şekilleneceği aktarıldı.

Küresel bankacılık sisteminin iyi bir şekilde kapitalize edilmiş olmasına rağmen bazı bankacılık sistemlerinin sermaye açıkları yaşayabileceğinin kaydedildiği raporda, bazı gelişmekte ekonomilerin ise bazılarını borç sıkıntısına sürükleyebilecek veya mali istikrarsızlığa yol açabilecek finansman zorluklarıyla karşı karşıya olduğu ve resmi destek gerektirebileceği ifade edildi.

"2021'de kısmi ve düzensiz bir toparlanma öngörüyoruz"

Raporda, salgın sonrası mali reform gündeminin, banka dışı finans sektörü için düzenleyici çerçevenin güçlendirilmesine ve daha düşük faiz oranı ortamında aşırı risk alımını önlemek için ihtiyatlı denetimi artırmaya odaklanması gerektiğinin altı çizildi.

Öte yandan IMF Başkanı Kristalina Georgieva, London School of Economics and Political Science ev sahipliğinde düzenlenen "Krizin Üstesinden Gelmek ve Daha Dirençli Bir Ekonomi İnşa Etmek" başlıklı etkinlikte, küresel ekonomiye ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

Küresel ekonomik faaliyette bu yılın ikinci çeyreğinde benzeri görülmemiş bir düşüş yaşandığını anımsatan Georgieva, "IMF, haziranda 2020 için küresel ekonomide ciddi bir daralma öngördü.

Bugünkü tablo daha az vahim değerlendirmesinde bulundu.

Georgieva, ikinci ve üçüncü çeyreklerdeki gelişmelerin beklenenden biraz daha iyi olduğunu tahmin ettiklerini aktararak, "Bu, 2020 için küresel tahminlerimizde küçük bir yukarı yönlü revizyona izin veriyor. 2021'de kısmi ve düzensiz bir toparlanma öngörmeye devam ediyoruz" dedi.

Alınan olağanüstü politika önlemlerinin dünya ekonomisini desteklediğini ifade eden Georgieva, "Hükümetler, hanehalklarına ve şirketlere yaklaşık 12 trilyon dolarlık mali destek sağladı. Benzeri görülmemiş para politikası eylemleri, kredi akışını sürdürerek milyonlarca firmanın hayatta kalmasına yardımcı oldu" dedi.

"Felaket bitmedi"

Georgieva, ABD ve Euro Bölgesi dahil olmak üzere birçok gelişmiş ekonomi için ekonomik gerilemenin son derece sancılı olmaya devam ettiğini ancak beklenenden daha az şiddetli olduğunu, Çin'in ise beklenenden daha hızlı bir toparlanma yaşadığını belirtti.

Yükselen piyasalar ve düşük gelirli ülkelerin istikrarsız bir durumla karşı karşıya kalmaya devam ettiğine dikkati çeken Georgieva, "Küresel ekonomi, Covid-19 krizinin derinliklerinden çıkıyor. Ama bu felaket bitmedi. Artık tüm ülkeler benim 'uzun tırmanış' olarak adlandırdığım, uzun, düzensiz ve belirsiz olacak zorlu bir tırmanış ile karşı karşıya ve bu aksiliklere yatkın" dedi.

Kristalina Georgieva, ekonominin önündeki yolun olağanüstü belirsizliklerle gölgelendiğini belirterek, yüksek risklerin olmaya devam ettiğini ve birçok ülkenin daha savunmasız hale geldiğini söyledi.

Mali önlemler, üretim ve gelir kaybı nedeniyle borç seviyelerinin yükseldiğine işaret eden Georgieva, küresel kamu borcunun bu yıl GSYH'nin yaklaşık yüzde 100'ü gibi rekor bir yüksekliğe ulaşacağını tahmin ettiklerini aktardı.

Georgieva, orta vadede küresel üretimin salgın öncesi tahminlerin oldukça altında kalmasını beklediklerini ifade ederek, neredeyse tüm ülkeler için yaşam standartlarının gelişiminde bir gerileme olacağını belirtti.

Daha dirençli ekonomi için reform vurgusu

IMF'nin 81 ülkeye benzeri görülmemiş hızda ve ölçekte finansman sağladığını hatırlatan Georgieva, "Borç verme taahhütlerinde 280 milyar doların üzerine ulaştık. Mart ayından bu yana bunun üçte birinden fazlası onaylandı. Daha fazlasını yapmaya hazırız. Üyelerimizin hizmetlerine sunabileceğimiz, toplam 1 trilyon dolar borç verme kapasitemizden hala önemli kaynaklarımız var" dedi.

Daha dirençli bir ekonomi inşa etmek için temel reformlara ihtiyaç olduğunu vurgulayan Georgieva, güçlü ve sürdürülebilir bir toparlanma için gerekli olacak büyük yatırımların yönlendirilmesi gerektiğini belirtti.

Yeni bir IMF araştırmasının, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kamu yatırımlarının GSYH'nin sadece yüzde 1'i kadar artırılmasının 33 milyona yakın yeni istihdam yaratabileceğini gösterdiğini aktaran Georgieva, şöyle devam etti:

"Pek çok durumda, iyi tasarlanmış yeşil projelerin geleneksel mali teşviklere kıyasla daha fazla istihdam yaratabileceğini ve daha yüksek getiri sağlayabileceğini biliyoruz. Daha yüksek verimlilik ve daha yüksek maaşlı yeni işler vadeden hızlandırılmış bir dijital dönüşümün de devam ettiğini biliyoruz. Vergi sistemlerini yeniden düzenleyerek ve eğitim ile dijital altyapıya yatırım yaparak bu potansiyeli açığa çıkarabiliriz."

IEA: ENERJİDE TOPARLANMA 2025'E KALABİLİR

Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) yıllık yayımlanan Dünya Enerji Görünümü kitabındaki baz senaryoya göre aşı ve tedavinin bulunması, küresel ekonominin 2021'e kadar ve enerji talebinin de 2023'e kadar toparlanması demek olabilir. Ancak, IEA'ya göre "gecikmeli iyileşme senaryosu", öngörülen toparlanmayı iki yıl ileriye itebilir. IEA, bu senaryoda "daha derin yakın dönemli gerilemenin ekonominin büyüme potansiyelini yok edeceğini, yüksek işsizliğin beşeri sermayeyi bitireceğini ve iflaslarla yapısal ekonomik değişimlerin bazı fiziki varlıkları getirisiz yapacağını" öngörüyor.

IEA, dünya geneline enerji talebinin 2020'de yüzde 5, enerjiye bağlı karbondioksit salınımının yüzde 7 ve enerji yatırımlarının yüzde 18 düşeceğini tahmin ediyor.

Ajansın diğer öngörüleri ise, petrol talebinin yüzde 8 ve kömür tüketiminin yüzde 7 azalması, yenilenebilir enerjinin ise hafif yükselmesi yönünde.

OECD ÜLKELERİNDE VERGİ İNDİRİMLERİ DEVAM EDİYOR

Dünya vergi idareleri, değişen iktisadi ve siyasi koşullara uyum sağlamak amacıyla vergi yasalarında değişiklikler yapıyorlar. Bu değişikliklerin bir kısmı daha adil bir vergi düzeni sağlamaya yönelirken bir kısmı da artan kamu harcamaları dolayısıyla gelir artırmaya yönelik önlemlerden oluşuyor. Ancak, uluslararası vergi rekabetinin ve vergi cennetlerinin etkisini de bu değişimlerde göz ardı etmemek gerekiyor.

OECD her yıl üye ülkelerde yapılan vergi reformlarına yönelik rapor yayınlıyor.

Bu yıl yayımlanan Raporun gelir ve kurumlar vergilerine yönelik bölümünde birçok ülkede yapılan reform çalışmalardan örneklere yer verildi. Bu Raporun pandemi dönemi öncesi reformları içerdiğini ayrıca belirtmek gerekiyor.

2020 yılında da birçok ülkede gerçek kişiler üzerindeki vergi yükünün azaltılmasına yönelik vergi reformlarına devam edildi. Bu reformlar özellikle vergi adaletinin sağlanmasına yönelik olarak düşük ve orta gelirli kişiler ve aileler üzerindeki vergi yükünün azaltılmasına yönelikti. Buna karşılık sermaye gelirleri üzerindeki vergi düzenlemelerine yönelik değişiklikler sınırlı kaldı. Gelir vergisi ve sosyal güvenlik katkı payları OECD üyesi ülkelerde önemli bir gelir kaynağı ve ikisi birlikte vergi gelirlerinin yaklaşık yarısını oluşturuyor.

İşgücü üzerindeki vergi yükü, 2008 finansal krizinden sonra artmış olsa da 2013-2019 yılları arasında düşme eğiliminde oldu. Vergi literatüründe çalışanın işverene maliyeti ile işçinin eline geçen ücret arasındaki fark olarak tanımlanan vergi takozu oranı 2019 yılında ortalama yüzde 36 olarak gerçekleşti. Son yirmi yılda özellikle çocuklu ailelerin vergi yükünde önemli bir azalma meydana geldi.

Gelir vergilerinde yapılan reform alanlarından birisi de vergi oranlarında yapılan değişiklikler. Üst dilim vergi oranlarında üç ülke indirime giderken iki ülkede artış gerçekleşti.

Türkiye ve Şili vergi oranlarını artırdı

Yunanistan, Hollanda ve İsveç vergi oranlarında indirime giderken, Türkiye ve Şili vergi oranlarını artırdı. Hollanda'da üst gelir grubuna uygulanan vergi oranı yüzde 51.75'ten, yüzde 49.5'e indirildi. İsveç, üst dilim oranını kaldırdı. Yunanistan'da 40.000 Euro üzerindeki gelirler için vergi oranını yüzde 44'e indirildi. Buna karşılık Türkiye ve Şili'de üst dilim vergi oranları yüzde 40'a çıkarıldı.

2019 yılında gelir vergisi tarifelerinin orta dilimlerinde yapılan vergi oranı değişiklikleri daha çok indirim olarak gerçekleşti. İzlanda, Yunanistan, Polonya, Almanya, Slovak Cumhuriyeti, Danimarka ve Avusturya'da yapılan vergi indirimleri daha çok düşük gelir gruplarının vergi yüklerini azaltmaya yönelikti.

2019 yılında ve 2020 yılına yönelik olarak yapılan gelir vergisi reformlarının önemli bir kısmı düşük ve orta gelirliler üzerindeki vergi yükünü azaltmayı amaçlayan vergi matrahlarının daraltılmasına yönelik reformlardı. Bu kapsamda 33 ülkede vergi matrahları daraltılırken diğer bir ifade ile daha önce vergiye tabi olan konular vergi dışına çıkartılırken sadece üç ülkede gelir vergisi matrahları genişletildi. Vergi matrahlarının daraltılması daha çok çocuklar, yaşlılar ve engelliler, serbest meslek çalışanlarına yönelikti. Slovenya, İrlanda ve Finlandiya'da vergi dilimleri genişletilerek, mükelleflerin üst dilimlere çıkmaları yavaşlatıldı. Slovak Cumhuriyetinde, serbest meslek kazancı elde edenlerin aylık istisna tutarları arttırıldı.

Şili ve Finlandiya ise gelir vergisi matrahlarını genişleten ülkeler. Şili'de hisse senedi alım satım kazançları üzerindeki istisna kaldırıldı. Finlandiya'da ise uzun vadeli konut alım-larında (mortgage) ödenen faizin gelir vergisi matrahından indirim oranını yüzde 25'ten yüzde 15'e düşürüldü.

Yüzde 30'un üzerinde sadece iki ülke kaldı

Özellikle kurumlar vergisi oranı yüksek ülkelerde, vergi oranlarında indirim devam ediyor. Yatırımların teşvik edilmesi ve Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesine yönelik istisnalar da artarak sürüyor. Ayrıca OECD'nin BEPS çalışmaları kapsamında, birçok ülkede çok uluslu şirketlerin izlenmesi ve vergilendirilmesine yönelik çalışmalar devam ediyor.

2000 yılında kurumlar vergisi oranı yüzde 30'un üzerinde olan 23 ülke varken bugün sadece iki ülke kaldı. Bu ülkeler Portekiz ve Fransa oldu. Vergi indirimleri, daha çok yüksek vergi oranlarına sahip G7 ülkelerinde gerçekleşti. En düşük kurumlar vergisi oranlarına sahip ülkeler yüzde 9 ile Macaristan ve daha sonra yüzde 12 ile İrlanda geliyor. 2020 yılında Belçika, Kanada, Fransa, Yunanistan ve Endonezya'da vergi oranlarında indirime gidildi.

OECD üyesi ülkelerde yaygın olan bir uygulama ve küçük ve orta ölçekli işletmeler için düşük kurumlar vergisi oranları uygulanması. 2020 yılı için Hollanda, Macaristan, Slovak Cumhuriyeti, Portekiz gibi ülkelerde KOBİ'ler için kurumlar vergisi oranları indirildi.

Ayrıca Fransa ve Polonya'da 2019 yılında, Şili'de 2020 yılında Patent Box rejimleri için vergi indirimlerine gidildi. Ayrıca 2019 yılında birçok ülkede kurumlar vergisi matrahının istisna ve muafiyet yoluyla daraltılmasına yönelik bir düzenleme yapıldı. Türkiye 2019 yılında Ar-Ge

ve patent box rejimleri için vergi matrahını daraltan ülkeler arasında yer alıyor.

HAVADA PANİK ARTTI!

Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA), koronavirüs salgını nedeniyle bu yıla ilişkin yolcu trafiği tahminini aşağı yönlü revize etti ve hava yolu yolcu trafiğinin bu yıl geçen yıla kıyasla yüzde 66 azalacağını duyurdu.

Merkezi Kanada'nın Montreal kentinde olan IATA'dan yapılan açıklamada, hava yolu seyahatinde önceki öngörülenden daha zayıf bir toparlanma beklendiği ve bu nedenle yolcu trafiğine ilişkin tahminlerde aşağı yönlü revizyona gidildiği belirtildi.

Daha önce 2020'de yolcu trafiğinin geçen yıla kıyasla yüzde 63 düşeceğinin tahmin edildiği hatırlatılan açıklamada, Birliğin, gelinen noktada hava yolu yolcu trafiğinin bu yıl geçen yıla kıyasla yüzde 66 düşmesini beklediği kaydedildi.

Yolcu talebinin Ağustos'ta normal seviyelerin altında kalmaya devam ettiğine işaret edilen açıklamada, uçuş verilerine göre hava yolu yolcu hizmetlerindeki toparlanmanın bazı önemli pazarlarda Covid-19 salgınına yönelik kısıtlamaların yeniden getirilmesiyle ağustos ayı ortalarında durduğu aktarıldı.

Açıklamada görüşlerine yer verilen IATA Üst Yöneticisi Alexandre de Juniac, ağustostaki "feci" trafik performansının havacılık sektörünün bugüne kadarki en kötü yaz sezonu olarak kayda geçtiğini belirtti.

Juniac, "Uluslararası talepte toparlanma neredeyse yok ve Avustralya ile Japonya'daki yerel pazarlar yeni salgınlar ve seyahat kısıtlamaları karşısında fiilen geriledi. Birkaç ay önce, 2019'a göre bu yıl talepte en kötü ihtimalle yüzde 63'lük bir düşüş olabileceğini düşündük. Ancak, geride bıraktığımız sönük yaz dönemi sonrasında beklentilerimizi yüzde 66'ya düşürdük" ifadelerini kullandı.

Dakikada 300 bin dolar kayıp bekleniyor

Bu arada IATA Genel Müdürü Alexandre de Juniac, hava yolu şirketlerinin, yeni tip koronavirüs salgını nedeniyle ayda yaklaşık 13 milyar dolar kaybettiğini bildirdi.

Juniac, Covid-19 krizinin havacılık sektörünü etkilemeye devam ettiğini belirtti. Hava yolu şirketlerinin nakit kaybının sürdüğünü dile getiren Juniac, "Yılın ikinci yarısında hava yollarının ortalama olarak dakikada 300 bin dolar (ayda yaklaşık 13 milyar dolar) ve toplamda 77 milyar dolar kaybetmesini bekliyoruz. Bu, ikinci çeyrekteki 51 milyar dolarlık kaybın üstünde" dedi.

Juniac, şirketlerin iş yapamamalarından doğan zararı telafi etmek için maliyetleri hızlıca azaltamadıklarını, bu nedenle de nakit kaybettiklerini bildirdi.

Covid-19'a karşı sistematik testler yapmaya devam ettiklerini söyleyen Juniac, "Bunun, hükümetlere, sınırları yeniden açma konusunda güven vermesi gerektiğine inanıyoruz" diye konuştu.

Juniac, krizin beklenenden daha uzun süreceğini ve derinleştiğini belirterek, hava yolu şirketlerinin hükümetlerden 160 milyar dolar destek aldığını, bu desteğin olmaması halinde daha fazla iflas ve iş kaybının görülebileceğini ifade etti. Destek programlarının çoğunun sona erdiğine işaret eden Juniac, söz konusu yardımların verilme sürelerinin uzatılması çağrısında bulundu.

Öte yandan ABD'li uçak üreticisi Boeing, koronavirüs salgını nedeniyle gelecek 20 yılda yeni uçak talebine ilişkin tahminlerini geçen yılki tahminlere kıyasla yüzde 2 düşürerek 43 bin 110'a indirdi. Şirketten yapılan açıklamada, havacılık sektörünün Covid-19 salgını nedeniyle önemli zorluklarla karşı karşıya kalmaya devam edeceğine dikkat çekildi.

